

TIÉD A VÁROS!

AZ **ORCZY KULTÚRKERT EGYESÜLET** VÁROSVÉDŐ MUNKACSOPORTJÁNAK
“**TANULJ A VÁROSTÓL**” CÍMŰ INGYENES VÁROSISMERETI SÉTAPROGRAMJA.

Sétálni mindig jó. Akár egyedül, akár csoportosan, vagy turistaként. Ezt mi is nagyon jól tudjuk, hisz évek óta hirdetjük városi sétáinkat. A Miénk a Ház! csapata eddig csak szervezett túrákat kínált, mostantól viszont tiéd lehet a város, akár egy egyéni séta keretében is!

Most neked kínálunk sétaútvonalakat, amelyeket privát módon élvezhetsz. Válassz egy kedvedre való útvonalat, töltsd le és nyomtasd ki vagy használd okostelefonodat, és már indulhatsz is! Nem kell előzetesen regisztrálni, nem kell a jó időjárásra várni, hanem akkor indulsz, amikor te szeretnéd. A séta ütemét is te diktálod, és ha szerencséd van, egy-két lépcsőház rejtett szépsége is feltáruulhat, ha éppen a megfelelő pillanatban nyílik a bejárat kapu előtted. Házi házra haladva ismerheted meg egy-egy városrész történetét: a témát mi kínáljuk, az élményt magadnak szerzed.

Sétára fel, legyen a Tiéd a város!

A programot a Nemzeti Együttműködési Alap támogatta.

A pesti éjszakák... Milyenek is voltak? E kis vezető segítségével megtudhatja. Kik szórakoztattak, kik szórakoztak, és milyen volt a régi pesti bulinegyed? Sétáljon egyet Terézvárosban, és ismerje meg, hogyan és hol szórakozott éjszakába nyúlóan a két világháború közötti Budapest. Előljáróban annyit elmondhatunk, hogy a 20. század első felében úgynevezett orfeumokban múlatta idejét a budapesti nép. Az orfeum egy olyan szórakozóhely volt, ahol evés-ivás közben a színpadon különböző szórakoztató műsorszámok mentek. Elsősorban zenés számokat adtak elő neves (?) művészek. A kuplék mellett azonban artisták és egyéb mutatványosok is színre léptek. Nem igaz tehát, hogy az orfeumokban csak a felnőttek járhattak. Tény azonban, hogy az esti műsorszámokat nagyon gyakran az éjszaka (vagy a hajnal) folyamán pikánsabb darabok követték, aminek már jóval szűkebb lehetett a célközönsége.

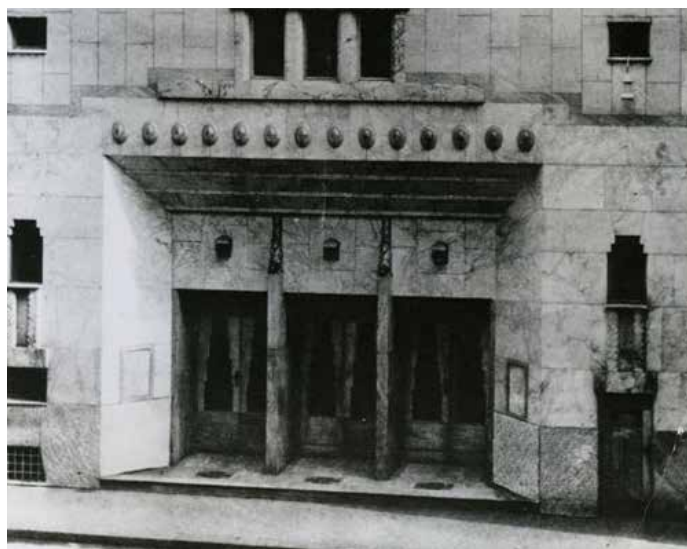
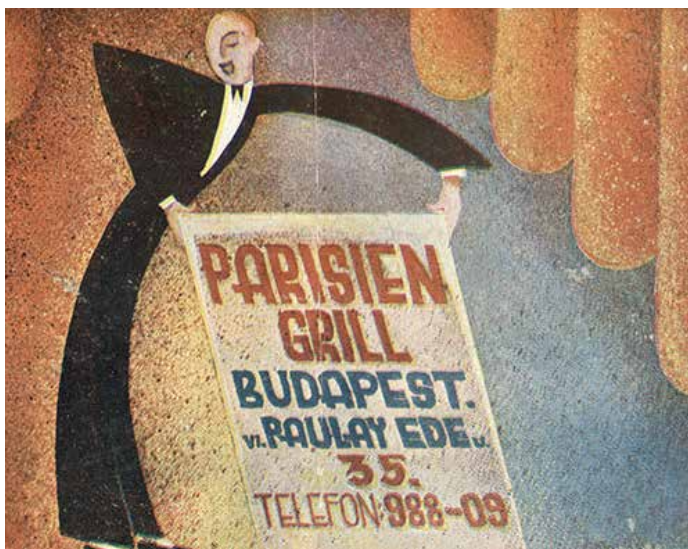
A sétát kezdjük az Operaházzal szemben. Ha a Dalszínház utcán bepillant, nem lehet észre nem venni az 1900-as évek egyik legelegánsabb építészeti alkotását, a mai Új Színház épületét. Kezdjük a sétánkat itt!

1. ÁLLOMÁS - PAULAY EDE UTCA 35.

PARISIANA MULATÓ

A szakála után csak „vörös Friedmannak” becézett Friedmann Adolf Párizsban, Amerikában való tartózkodása után visszatért Európába, és Londonban élt egy kis ideig, amíg el nem érte rossz híre... 1903. október 25-én érkezett vissza szülőhazájába, ám amikor Budapesten a Nyugati pályaudvaron leszállt vonatáról, szinte egyből a rendőrség karjaiban találta magát. Az Amerikában elkövetett család híre utolérte őt. Pár év alatt rendezte ügyeit, és hamar a budapesti szórakoztatóiparban találjuk, amikor is sikeresen kitanulta, mire is van szüksége a pesti népnek. 1906-ben megvásárolta a mai Új Színház helyén álló épületet, hogy a kor legexkluzívabb táncos helyét hozza ott létre, a Parisiana mulatót. Hosszas engedélyeztetési viták után 1909-ben nyitotta meg kapuit a Lajta Béla tervezte mulatóhely, ami a kor Budapestjének egyik legművészebb építészeti alkotása volt. Éjfélig varieté és kabaré volt műsorszámon, utána nemzetközi tánc attrakciók szórakoztatták a nagyérdeműt. Az 1909 februári nyitást követően októberben – hitelezői követelése miatt – Friedmann bezárta a szórakozóhelyet, ami ezután hol moziként, hol orfeumként, hol színházként működött – immáron a „vörös Friedmann” nélkül.

Menjünk át az Operaház oldalára, és a mai Centrál Színház épületéről, illetve az egykor ott működő helyről esik majd szó.

2. ÁLLOMÁS - RÉVAY UTCA 18.

FOLIES CAPRICE

Az egykori Rostély utca (mai Révay) környéke arról volt híres, hogy nagyon sok garnizzálló működött ezen a fertályon. Ez a hangulat meghatározta a Folies Caprice jellegét is, amelyet elsősorban uraknak volt ildomos látogatni. (Hölgyek csak titokban jártak ide.) Türk Berta sikamlós dalait inkább a férfiak tudták értékelni, ahogy az sem volt feltétlenül hölgybarát tulajdonsága a helynek, hogy benn valósággal vágni lehetett a dohányfüstöt.

A Révay utcából és sétáljunk ki az Andrássy útra, és induljunk a Nagymező utcáig.

3. ÁLLOMÁS - NAGYMEZŐ UTCA 20.

ARIZONA MULATÓ

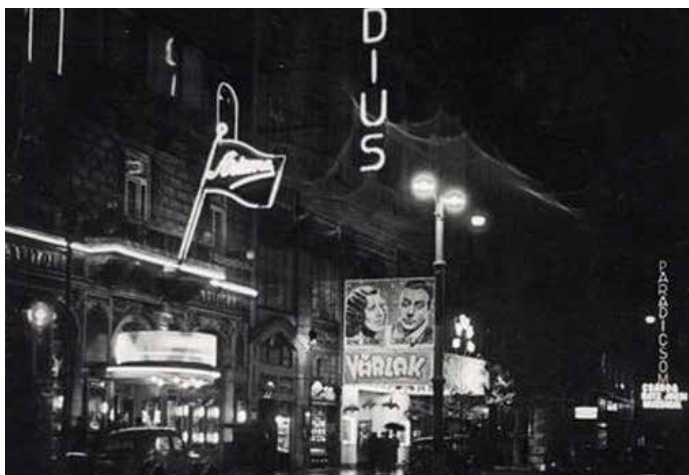
1932-ben nyitotta meg kapuit a kor talán legismertebb szórakozóhelye, az Arizona mulató, ahol csak revük és zenés előadások voltak műsoron. A főszerepben mindig Miss Arizona szerepelt, aki a mindennapi életben a tulajdonos Rozsnyai Sándor felesége, Senger Mária (Mici) volt. A kis alapterületű helyiség belsőépítészete bravúros volt: a lányok sokszor a levegőből ereszkedtek le a színpadra, vagy éppen a kristálycsillárról léptek be az egyes szeparékba. A páholyok súlyeszthatóak voltak, a színpad közepén egy kiemelkedő oszlop tetején maga Miss Arizona lépett a színre. A hely nagyon népszerű volt a külföldi vendégek, nagykövetek körében is. Többször járt itt a walesi herceg is. A 2. világháború alatt a Gestapo emberei is itt szórakoztak, a háború alatt azonban az egész Rozsnyai család életének tragikus vége lett.

4. ÁLLOMÁS - NAGYMEZŐ UTCA 22-24.

JARDIN D'HIVER (TÉLIKERT)

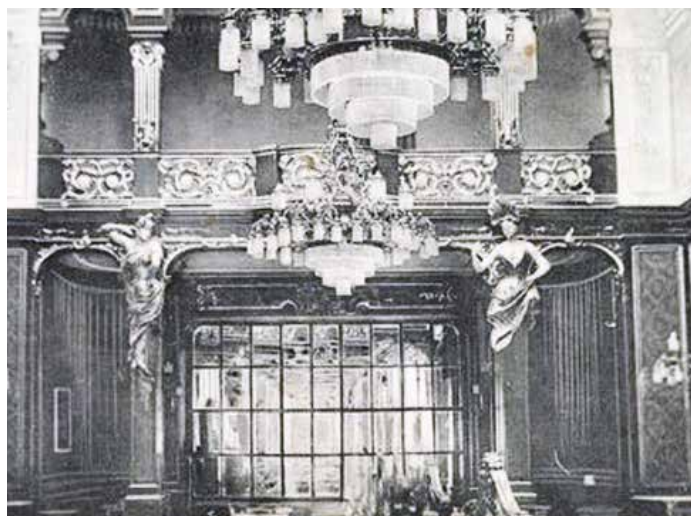
Az épületet a pesti éjszakák koronázatlan királynője, Wabitsch Lujza építette 1913-ban. A 6 emeletes bérház első két szintjén alakította ki azt a márványborítású, páholyokkal kialakított színháztermét, ami az egyik legnépszerűbb volt a szórakoztatóiparban. Wabitsch szakítva a korabeli szabályokkal, női pincéreket alkalmazott. Hajnali 1 óráig kabaré, majd később artista és sikamlós táncprodukciók szórakoztatták a nagyerdeműt, és ez idő tájt a konzumhölgyek is előkerültek. 1920-ban a tulajdonosnőt a hatóságok internálták csalás miatt. Az óriási helyiség innentől színi társulatoknak, illetve később a Rádius mozinak adott helyet.

5. ÁLLOMÁS - NAGYMEZŐ UTCA 17.

SOMOSSY ORFEUM

A mai Fővárosi Operett Színház épületében két szórakozóhely is működött, bár mindkettőnek ugyanaz a Somossy Károly volt a tulajdonosa. Somossy 1893-ra építette fel orfeumát, és ezzel egy új szórakozási műfajt honosított meg Budapesten. Elve az volt, hogy a nézőket már a bejáratától kezdve hatás alatt kell tartani. Ezért nagy gondot fordított a belső tér kialakítására és a személyzet öltözetére, viselkedésére. Azt is tudta, hogy a sikere nem csak a színpadon fog eldőlni, és így komoly gondot fordított a reklámra, és arra, hogy a Somossy Orfeum a pesti közbeszéd állandó témája legyen. Nemzetközi artista produkciókat hozott Budapestre, a kor világszenzációja, a Barrison lányok énekeltek pikáns dalokat a közönségnek, az orfeum ünnepelt csillaga Carola Cecil (Szabó Karolina), a „dús bájú primadonna” volt, akinek műsorszámáiban „nem a zengerájok durva nemisége, hanem az erotika, a kacsintás pikantériája hatott”. Somossy Károly 1899-ben csődbe ment, a helynek új tulajdonosa lett, aki hasonló műfajként működtette azt tovább, mígnem az 1920-as évek elején az operett színház költözött ide.

6. ÁLLOMÁS – NAGYMEZŐ UTCA 17.

MOULIN ROUGE, MA KÁLMÁN IMRE TEÁTRUM

A Somossy Orfeum kertjét vasvázas csarnokká alakította át a tulajdonos, amelyet rózsalugassal és pálmafákkal tett exkluzív megjelenésűvé. Tulajdonképpen ez az épületrész a Somossy Orfeum télikertje volt, ahol külön kávéház is üzemelt, éjjel-nappali nyitva tartással. A két hely tulajdonosa, Somossy Károly elszegényedve hunyt el 1902-ben, ha lehet hinni a városi legendának, a Nagymező utca 32-ben egy mosónő albérlőjeként.

A séta itt véget ért. Köszönjük, hogy velünk sétált. Fedezze fel Budapest szépségeit többi ingyenes sétánkon vagy várjuk szervezett túráinkon. Tanuljunk a várostól! Legyen a miénk minden ház! www.mienkahaz.hu